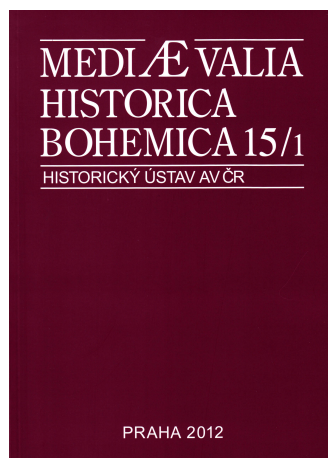

Zitierhinweis

Šimůnek, Robert: Rezension über: Jiří Jánský, Dobrohostové z Ronšperka a na Poběžovicích, rod erbu berana, Domažlice: Nakl. Českého Lesa, 2013, in: Mediaevalia Historica Bohemica, 16 (2013), 1, S. 222-224, DOI: 10.15463/rec.1189723023

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

matu se řada z nich vyjadřuje buď pouze okrajově, nebo vůbec. Vzhledem k tomu, že byly akcentovány různé okruhy zájmu, je možno knihu nečíst jako celek, ale vybrat si pouze příslušné kapitoly. Naopak po pročtení celé publikace nám před očima plasticky vyvstane nejenom rozporuplná osoba Jošta Lucemburského v její plné šíři, ale osudy markrabství moravského a mnohdy i okolních správních celků ve druhé polovině 14. a na počátku 15. století.

Martin Musílek

Jiří JÁNSKÝ, *Dobrohostové z Ronšperka a na Poběžovicích, rod erbu berana*, Domažlice, Nakladatelství Českého lesa 2013, 407 s. ISBN 978-80-87316-31-3.

Kdo sleduje odbornou produkci Jiřího Jánského v posledních letech soustavněji, bere jeho v pořadí již třetí monografii do ruky s očekáváním faktograficky nabitého, přitom však současně napínavého čtení.¹ A dodávám rovnou, že podobně je tomu i v případě knihy nynější. Podobně jako u předcházejících si nad jejími stránkami uvědomujeme, jak dalece jsou možnosti poznání (a tím i podoba výsledných textů) poplatné disproporční pramenné základně: nemá smysl připomínat, že konflikt byl jen jednou z vypjatých forem provázejících soužití v exponovaném prostoru při česko-bavorské/falcké hranici, a pochopitelně nebyl prvkem tak dominantním, jak by se mohlo zdát z jeho zastoupení v knize. Zdánlivě nekončící záští byla zpravidla „nejviditelnějším“ projevem řetězců sporů, vyplývajících jednak ze vztahů mezi Čechami a Bavorskem, resp. Falcí (a to na úrovni lokální i státní), jednak z dynastických sporů uvnitř wittelsbašského domu i navenek. Neméně charakteristická je totiž průběžná (a velmi často úspěšná) snaha českých pánů získat angažmá ve vojenských službách zahraničních solventních zájemců, v daném případě nejčastěji bavorských vévodů. Příslušníci významných západočeských rodů (vedle Gutštejnů a Švamberků především právě Ronšperkové) sehráli jakožto vojenští podnikatelé v dobových konfliktech úlohu velmi zásadní.

¹ Jiří JÁNSKÝ, *Páni ze Švamberka. Pětisetletá sága rodu s erbem labutě*, Domažlice 2006; Idem, *Hroznatovci a páni z Gutštejna*, Domažlice 2009.

Spíše než málo objevené poukazy k malé šanci poklidně plynoucí každodennosti na „zaznamenání“ (ve srovnání s konfliktem) stojí za připomenutí celé množství „náhodných“ zmínek, vyplývajících mezi řádky a majících širší výpověď (a namnoze představujících *pars pro toto*): a pokud by nám často dochované seznamy do Čech dovážených (resp. cestou ukradených a proto evidovaných – opět typický kontext zaznamenání) komodit připadaly banální, v případě zpráv o opovředných listech přibíjených na kostelní dveře bychom podobný odsudek pronesli asi sotva. Běžný (ovšem jen ojediněle prameny explicitně dokumentovaný) rituál totiž současně naznačuje jeden z momentů širokého spektra kontextů, v nichž kostel jakožto typ „sociálního prostoru“ v pozdním středověku vnímáme.

Ronšperkové jsou jedním z rodů zahraničního původu, který se v Čechách etabloval již hluboko v době předhusitské a s místním prostředím natolik splynul, že si jejich cizí původ zpravidla ani neuvědomujeme. Již před časem se problematice etablování cizí šlechty v českém prostředí věnovala L. Bobková (především pro severočeské prostředí 16. století), přičemž aktuálně (U. Tresp) je věnována pozornost úloze zahraniční šlechty v integrační koncepci Karla IV. (šlechty z korunních zemí) – řekl bych, že právě v tomto rámci bylo by možné napříště vykládat i působení původem bavorských Ramspergů (erbu berana) v Čechách (zde jsou průkazně doloženi od 14. století), nebo jej minimálně vzít v potaz jako jeden z možných dobových kontextů.² Jánský věnuje pozornost nejen českým Ramspergům (Ronšperkům) a rodům s nimi s větší či menší měrou hypotetičnosti příbuzným, ale i bavorským Ramspergům (v tomto případě pochopitelně již stručněji). Jedním z východisek minimálně teoretických příbuzenských vazeb je erb berana – jeho nositele autor sleduje ve středoevropských erbovnících 14.–15. století, jakož i na celé škále dalších heraldických médií (tesané, malované, na okenních výplních).³

² Lenka BOBKOVÁ, *Cizí šlechta usazená v severních Čechách do poloviny 17. století*, in: Život na šlechtickém sídle v 16.–18. století, Lenka Bobková (ed.), Ústí nad Labem 1992, s. 99–113; Eadem, *Cizí šlechta v politickém systému předběllohorských Čech*, in: Gryspekové a předběllohorská šlechta. Kralovice a poddanská města. Sborník ze semináře konaného v Mariánské Týnici ve dnech 21.–23. května 1997, Mariánská Týnice 1998 s. 3–10; Uwe TRESP, *Karl IV. und der Adel der Wenzelskrone*, in: *Ecclesia als Kommunikationsraum in Mitteleuropa (13.–16. Jh.)*, Eva Doležalová – Robert Šimůnek (edd.), München 2011, s. 81–117.

³ K interpretaci souvislostí pořízení erbovní galerie v kostele slavětínském lze připomenout nedávnou studii Josefa ZÁRUBY-PFEFFERMANNNA, *Die Kirche St. Jakobus Maior in Slavětín*.

Strukturou (vnitřní výstavbou) textu zachoval Jánský úzus předcházejících svazků: osudy příslušníků rodových větví jsou sledovány souběžně. Před linií „vertikální“ (dle jednotlivých větví) autor zcela logicky upřednostňuje „horizontální“ (dle generací) – tento způsob strukturování látky dává vyniknout i úloze osobních dispozic a nevyzpytatelné náhody na cestě k moci a bohatství, jak se opakovaně ukazuje v případě bratrů vycházejících z týchž podmínek, jejichž postavení na sklonku života bylo ovšem nesouměřitelné. Příkladem může být životní dráha Dobrohosta z Ronšperka (†1506) a jeho bratra Břeňka (s. 131–214, 214–222).

Ambiciózní Dobrohost svou koncepcí rezidenčního města Poběžovic (jež přejmenoval na Ronšperk) vlastně jen dovršil dílo svých předchůdců. V jejich případě se jasně ukazuje, nakolik – podobně jako např. jejich „sousedé“ Gutštejnové – Ronšperkové za svůj vzestup vděčili možnostem, jež nabízela husitská doba: z horšovotýnského purkrabího Zdeňka z Drštky (erbu berana) se v průběhu 20. let stal zápisný majitel Horšovského Týna (více než století zde pak byla jedna z ronšperských rezidencí) a části chotěšovského klášterství. Přičemž není bez zajímavosti, že to zdaleka nebyl až věčně insolventní Zikmund Lucemburský, ale již arcibiskup Konrád z Vechty, kdo začal vydatně zastavovat arcibiskupské majetky (Horšovský Týn v to počítaje).

Svou nejnovější knihou dal Jiří Jánský odborné (i širší) veřejnosti k dispozici další závažnou monografii středověkého šlechtického rodu, vymírajícího před polovinou 16. století. Spolehlivá, faktograficky detailní práce je opatřena poznámkovým aparátem a seznamem pramenů a literatury, a ovšem rodokmeny a řadou obrazových příloh; leckterý čtenář by jistě uvítal alespoň výběrový personální a geografický rejstřík (jakkoli osoby klíčových aktérů jsou zřejmé i z přehledně strukturovaného obsahu – s. 4–6).

Robert Šimůnek

Eine Wappengalerie des römischen Königs Wenzel und des böhmischen Adels, in: *Böhmen und das Deutsche Reich. Ideen- und Kulturtransfer im Vergleich (13.–16. Jahrhundert)*, Eva Schlotheuber – Hubertus Seibert (edd.), München 2009, s. 301–320, jejíž autor ji spíše než k Házmburkům směřuje do dvorského okruhu.